

MLADENU KUŠECU U SPOMEN

Uz podsjetnik na trajne pjesnikove kajkavske *vedralice*

†MLADEN KUŠEC (Zagreb, 24. veljače 1938. – Zagreb, 2. studenoga 2020.) - glasoviti hrvatski novinar, urednik, pjesnik, prozaist i legendarno poznati dječji pisac - osim suradnjom u časopisu *Kaj* i dugogodišnjim članstvom (od 1992.) – na osobit je način vezan uz *Kajkavsko spravišće*, društvo za širenje i unapređivanje znanosti i umjetnosti. Unutar njegove Male biblioteke "Ignac Kristijanović", kao 38. knjigu u nizu, godine 2008. objavio je kajkavsku zbirku za djecu "Otkud dojde dugi nos" (podnaslova "pesmice za decu i normalne ljude") – rjeđe izdanje u domaćoj knjižnoj praksi, a žanrovsko obogaćenje suvremene hrvatske književnosti. Prema autobiografskoj bilješki u toj zbirci - pjesnik, književnik i novinar Mladen Kušec "rođen je u Zagrebu kako kažu odrasli, ili Zabregu kako ga zovu djeca. U tom *Zabregu*, njemu najljepšem gradu na svijetu, (...) i kad piše i kad razgovara s djecom na Hrvatskom radiju ili televiziji, njegova su tema djevojčice i dječaci, mame i tate i svijet koji ih okružuje. Kušec uz pomoć svojih popularnih radio i TV emisija (*Tonkica Palonkica frrr*, *Bijela vrana*, *Hihotići*, *Patuljci pojma nemaju*, *Sedmi vjetar*), četrdesetak knjiga pjesama, romana i slikovnica (sjetimo se nekih: *Plavi kaputić*, *Dobar dan*, *Volim te*, *Joj*, *Istinite priče*, *Slijedi me*, *Mama, tata i ja* (nagrada *Mato Lovrak*), *Krijesnice predgrađa*, *Tajna desne ruke*, *Pitalice skitalice*, *Pijetao koji je pao s neba*, *Miris tajne*, *Potruga za Bijajom*...), pomaže i djeci i roditeljima bolje razumjeti i snaći se u svakodnevnim ljepotama i brigama.

Knjiga pjesama *Otkud dojde dugi nos* nje-

gova je prva knjiga kajkavskih pjesama za djecu. I u kajkavskim stihovima glavni junaci su djevojčice i dječaci, Zabreg, znači svakodnevne ljepote i dobrote, ali i ružno koje treba popraviti, ili barem označiti da postoji." U Zagrebu je završio osnovnu školu, gimnaziju i studij književnosti na Filozofskom fakultetu. Cijeli životni radni vijek Mladena Kušeca - od zaposlenja na Radiju Zagreb 1962., proširivši svoj rad 1983. na Radioteleviziju Zagreb, i nakon umirovljenja, vezan je uz HRT. Među mnogobrojnim emisijama, a nekima i ovdje spomenutima, značajne su njegove dokumentarne radiodrame (na Trećem programu Hrvatskog radija, npr. *Gospodin Fučić*, *U Tadijanovića kući*...) - a s posebnom dragošću pamtit ćemo dvadesetogodišnju subotnju emisiju, zajedno s akademikom Josipom Bratulićem, *Zagonetno putovanje – putujemo Hrvatskom*. Zaslugom Mladena Kušeca (istaknuo je u oproštajnom slovu u *Vijencu* br. 697, 19. studenog 2020. akad. Bratulić) emitirane su, sačuvane i u knjizi objavljene reportaže "Priče iz Vukovara" Siniše Glavaševića.

Kušecova knjiga *OTKUD DOJDE DUGI NOS*, pisana pretežito urbanom komunikativnom kajkavštinom, stilski se naslanjajući na usmene dječje brojalice i slične usmenoknjiževne vrste, koju je maštovito ilustrirao slikar Ivica Antolčić, mogući je izvor bogate i funkcionalne uporabe u zavičajnoj nastavi i nastavi materinskoga jezika u osnovnim (i srednjim) školama.

Podsjetimo, povijest hrvatske dječje književnosti (književnosti za djecu), usko je povezana upravo s umjetnošću kajkavskoga jezika.

HRT, 8.12.2018., nakon emisije "Zagonetno putovanje..." (uz 50-letnicu časopisa Kaj);
zdesna: M. Kušec, M. Roščić Paro, J. Bratulić

Na samom početku razvoja hrvatske književnosti za djecu 1796./7. godine kajkavsko je dramsko djelo "Narođeni dan" Jurja Dijanića, igrokaz ("šalnoigra") za djecu, iz cjelovita mu rukopisnog opusa "Horvatzki detce priatel". Kajkavski književni niz djela za djecu nastavljaju Anton Vranić ("Mlajši Robinzon", 1796.), Jakob Lovrenčić ("Kratka dobreh držanj pripovedanja", 1824., "Petrica Kerempuh ili Čini i življenje čoveka prokšenog", 1834.), Josip Ernest Matijević ("Genoveva", 1808.), Ignac Kristijanović ("Ezopuševe basne", 1833.)... Suvremeni poetski kajkavski kontinuitet dječje književnosti časno nose Stjepan Jakševac, Pajo Kanižaj, Ljubica Duić, Ivica Jembrih, Miroslav Dolenc Dravski, Davorin Žitnik, Božica Jelušić, Željka Cvetković... i - Mladen Kušec.

Mehanizmom dječje recepcije i kombinatorike, dječjom kreacijom prije didaktičke intervencije "odraslih" - pod jedinstvenim mottom "kaj se v dečjoj duši kuha", podvrgavajući i približavajući, te predajući sav svoj autorski svjetopogled otvorenoj dječjoj psihi - pjesnik Kušec neposrednost takva stvaralačkog imaginarija iskazuje spontanitetom kajkavskoga jezičnog iz-

bora: onoga iz prvogovorenoga sloja, bez jezično-sustavne doučenosti i popravljanja. Zato su ti ludistički stihovi dječje rječotvorbe - dirljive i nježne igre s "kajem" (...*Kaj se pati, /Kaj se zlati, /Kaj se skiče, / Kaj protiče, /Kaj izmiče /I kaj sviče...*) - vrckavi i nepresušni usmenoknjiževni - a autorski - oblici mnogobrojnih pitalica (pa i "pitalica na pol") i brojalica, zavodljivih dječjih igara.

Svakodnevnom govornom, urbaniziranom razinom (*zagrebečke*) kajkavštine, prostor odvijanja tematskih (dječjih) preokupacija jest, zapravo: *Zabreg* - od Njofre iz Zagreba, do "belega pesko", Samoborčeka (*Ne, nije se nikam zgubil, /V drugu prugu se zaljubil. /Ni ga pojel drač ni slak, /Ni otišiel čist onak. /Vlak je ukinul - /Jen bedak!*).

Humornom dosjetljivošću i (dječjom) refleksijom (*Furt si mislim, Oblak, Mesec...*) izabirao je Mladen Kušec svoje duhovne protagoniste kao *Vedralice* ("stric, tica i mica: *Vedralica*") - za trajni dar hrvatskoj kulturi i beletristici, svim svojim ostavljenicima, i nama spraviščajncima.

B. Pažur